

Utrikesutskottet

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet 2025

INLEDNING

Remiss

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet 2025 (B 9/2026 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Miapetra Kumpula-Natri, Finlands delegation i Europarådet
- råd för internationella ärenden, sekreterare för Finlands delegation i Europarådet Maria Fagerholm, Finlands delegation i Europarådet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Europarådet är i första hand en normativ organisation vars syfte har varit att skapa internationella avtal som är bindande för staterna. Organisationen har under sin 76-åriga historia spelat en viktig roll när det gäller att utveckla och försvara regelbaserad multilateralism och den rollen spelar den också i fortsättningen. Den har skapat ett gemensamt europeiskt rum som bygger på Europakonventionen och övervakas av Europadomstolen. Genom att staterna iakttar avtalen styrs de mot att förverkliga de värden som organisationen främjar.

Den pågående omvälvningen i den internationella omvärlden har också återspeglats i Europarådets arbete. Inställningen till internationella avtal som ingåtts inom ramen för Europarådet och internationellt samarbete över lag har försvagats och rådets människorätts- och rättsstatssystem utmanas öppet. Ett element i förändringarna i omvärlden är också de stärkta auktoritära krafter som är kopplade till begränsningar av yttrandefriheten och civilsamhället samt kränkningar av minoriteters rättigheter.

Utrikesutskottet understryker att det i det rådande internationella politiska läget finns ett särskilt behov av Europarådets och dess parlamentariska församlings insatser. De utvecklingstrender som nämns ovan framhäver Europarådets betydelse som en bred organisation som fokuserar på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstaten. Utskottet anser det viktigt att Finland strävar efter att stärka Europarådets roll inom människorättsarbetet och trygga Europadomstolens

Betänkande UtUB 4/2026 rd

verksamhet. Utskottet framhåller betydelsen av de viktigaste människorättskonventionerna med tillhörande klagomålsförfaranden och oberoende övervakningssystem.

Ett tecken på den försvagade respekten för internationella avtal under året var det lettiska parlamentets förslag att lösgöra sig från Istanbulkonventionen. Utrikesutskottet välkomnar att förslaget inte genomfördes, dvs. att interna demonstrationer i Lettland och internationellt inflytande ledde till att man lyckades skjuta upp beslutet med ett år. Också Finlands delegation deltog i detta viktiga påverkansarbete.

Europarådet intog genast en stark roll i att stödja Ukraina när Ryssland inledde sitt olagliga anfallskrig den 24 februari 2022. För att fördöma och behandla Rysslands anfallskrig har Europarådet inrättat ett skaderegister över krigsskador och en skadeståndskommission för krav på kompensation samt under året börjat arbeta för att inrätta en domstol för aggressionsbrott för att döma dem som orsakat krigsskador. Utrikesutskottet är av samma uppfattning som Finlands delegation, att Finland bör ratificera ifrågavarande avtal så snart som möjligt.

När det gäller Ukraina har utrikesutskottet i flera års tid också fäst uppmärksamhet vid det värdefulla arbete som utförts inom Europarådet för bortförda barns räkning. Det är positivt och viktigt att detta arbete fortsätter. Under året ordnade Finlands delegation en konferens i frågan i riksdagen. Vid konferensen diskuterades metoder för att återföra och stödja barnen.

Den parlamentariska församlingens granskningsutskott övervakar hur medlemsländerna i Europarådet följer sina åtaganden. Länder som under året varit föremål för granskning är Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Ungern, Moldavien, Polen, Serbien, Turkiet och Ukraina. Dessa länder delges rekommendationer om vilka reformer som behövs för att få ländernas demokratiska funktioner att följa Europarådets standarder. Utskottet betonar vikten av granskningen och påpekar att granskningen också har betydelse när det gäller villkoren för medlemskap i EU. Utskottet anser att uppgifterna till utskottet om att det förekommit problem i granskningsprocessen i fråga om såväl färdigställandet av rapporter som tillgången på rapportörer är oroväckande.

Enligt uppgift behandlade den parlamentariska församlingen utöver de länder som var föremål för granskningen också den försämrade politiska situationen i Georgien och de åtgärder som organisationen bör vidta till följd av detta. Det inflammerade klimatet har lett till att Georgiens delegation våren 2025 meddelade att den inte deltar i den parlamentariska församlingens verksamhet. Också församlingens samarbete med Armenien är för närvarande obefintligt.

Vid behandlingen av berättelsen fick utskottet en redogörelse för Europarådets arbete för att stärka demokratin. Organisationens nuvarande generalsekreterare Alain Berset har gjort temat till en av sina prioriteringar. Berset har inrättat programmet Towards a New Democratic Pact for Europe, som syftar till att svara på demokratins utmaningar och förvittringen av det samhälleliga förtroendet genom att stärka grunden för demokratin och förnya den. Utskottet anser att demokratiarbetet inom Europarådet är viktigt. I anslutning till temat ordnade Finlands delegation i slutet av 2025 ett seminarium i riksdagen om betydelsen av framförhållning och beredskap för att stärka den samhälleliga resiliensen. I anslutning till demokratiarbetet betonar utskottet att

Betänkande UtUB 4/2026 rd

Finland har expertis och något att bidra med också när det gäller att stärka de ungas demokratiska delaktighet.

Finlands delegation i Europarådets parlamentariska församling har fortsatt sin aktiva verksamhet i församlingen. Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid de förtroendeuppdrag som medlemmarna i den finländska delegationen får. Medlemmarna av delegationen har under året haft sex rapporteringsuppgifter: i) Europas engagemang för en rättvis och hållbar fred i Ukraina, ii) granskningsutskottets rapport om Grekland, iii) granskningsutskottets rapport om Ukraina, iv) samarbetet mellan parlament och aktörer som främjar jämställdhet, v) artificiell intelligens och migration och vi) ett bättre skydd för visselblåsare i Europa. Dessa förtroendeuppdrag är tecken på delegationens aktivitet i församlingen och är viktiga enligt utskottet. Berättelsen redogör grundligt för förtroendeuppdragen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 9/2026 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 14.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Anne Kalmari cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Antti Lindtman sd
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Tytti Tuppurainen sd
ersättare Timo Harakka sd
ersättare Tuula Väättäinen sd.

Betänkande UtUB 4/2026 rd

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.